

NIDOS

2016

JAARVERSLAG

2

INHOUD

3

Voorwoord	4
Waar Stichting Nidos voor staat	5
Voogdij en gezinsvoogdij	6
<i>Interview Elisabeth Melin van SALAR</i>	10
Kwaliteitsbeleid	14
Het toelatings- en opvangbeleid amv's	17
De opvang gecontracteerd door Nidos	21
<i>Interview David Lowijck van Minor-Ndako</i>	22
De opvang door het COA	26
De organisatie	30
<i>Interview Lora Papa van Metadrasi</i>	32
Informatievoorziening	34
ICT-omgeving en maatwerkapplicaties	34
Mediabeleid	35
Nidos leerstoel	35
Nidos en Europa	36
Lijst met afkortingen	37
Algemene gegevens	37
Overzicht (regio-)kantoren medio 2017	38

Dit jaarverslag informeert u over het werk en de belangrijkste gebeurtenissen van 2016 bij en voor Stichting Nidos.

De hoge instroom van amv's stabiliseerde eind 2016. Dit betekende ook dat we met alle medewerkers, waarvan de helft ongeveer nieuw was, opnieuw hebben gedeeld waar Nidos voor staat, wat onze visie op jongeren is en hoe wij ons positioneren naar de ketenpartners teneinde zo goed mogelijk het belang van het kind te behartigen. We realiseren ons hoe belangrijk het is om dit in goede samenwerking te doen met de jongeren en onze (contract)partners. We danken hen ook zeer voor hun constructieve opstelling. Het is mooi om te constateren dat onze medewerkers voor hetzelfde staan en het bestuur, directie en de Raad van Toezicht vinden het belangrijk om langs deze weg hun complimenten uit te spreken voor de inzet, flexibiliteit en betrokkenheid van alle medewerkers, zeker gezien de hectische periode die we achter de rug hebben.

Het is belangrijk te vermelden dat we ook in deze drukke periodes actief zijn gebleven op Europees niveau. Nidos vindt de samenwerking met andere Europese partners nuttig en noodzakelijk. We leren van elkaar.

Stimuleren elkaar. En ondersteunen elkaar daar waar nodig. Met onze partners hebben we intensief contact. Het doel van een goede samenwerking is om niet steeds opnieuw het wiel uit te vinden. Daarnaast is het van belang om, binnen de Europese Unie, voor jongeren een duidelijke, duurzame systematiek te creëren om asiel aan te vragen, voogdij te organiseren en opvang te realiseren, zodat het niet uitmaakt in welke lidstaat een jongere terecht komt. In dit jaarverslag vertellen onze partners uit Zweden, België en Griekenland over de stand van zaken in eigen land en het belang van samenwerken op Europees niveau, zoals dat ook binnen ENGI (European Network of Guardianship Institutions) gebeurt.

Nidos nodigt u uit kennis te nemen van dit verslag en stelt een eventuele reactie van uw kant zeer op prijs.

Tin Verstegen
directeur-bestuurder

WAAR STICHTING NIDOS VOOR STAAT

Nidos is een landelijke instelling die op algemene grondslag werkt. Zij geeft hulp aan jongeren op grond van de voorziening in het gezag en een maatregel voor jeugdbescherming.

De hulpverlening van Nidos is specifiek gericht op alleenstaande minderjarige vluchtelingen en asielzoekers en jongeren die in Nederland verblijven zonder asielaanvraag en voor wie terugkeer naar het land van herkomst een reële optie is.

Het belang van de kinderen staat hierbij voorop. Voor deze jongeren dient, voor zover het gezag in Nederland niet wordt uitgeoefend, een voogdijvoorziening te worden getroffen. De instelling verzorgt, in het verlengde van de voogdij, de opvang voor een deel van haar pupillen.

Tevens voert de instelling de kindbeschermingsmaatregel Ondertoezichtstelling uit wanneer het om kinderen uit vluchtelinggezinnen gaat.

Om welke jongeren gaat het nu? Het zijn jongeren die door buitengewone omstandigheden hun vertrouwde omgeving hebben moeten verlaten om zich vervolgens in een voor hun geheel nieuwe sociaal-maatschappelijke en culturele omgeving verder te ontwikkelen tot zelfstandige volwassenen. De culturele ontworteling, de geringe kennis van- en inbedding in die nieuwe omgeving, tezamen met de vreemdelingrechtelijke positie maakt hen kwetsbaar en vraagt om een opvoeding en begeleiding vanuit respect, veiligheid en bescherming. Deze visie is gebaseerd op de volgende statements:

- Met amv's* is niets mis, ze missen iets.
- Het vertrek uit eigen land is voor iedere amv ingrijpend.
- Elke amv komt uit een andere cultuur, heeft een eigen verhaal, eigen verwachtingen van de toekomst en een eigen wil en drijfveer.

* amv = *alleenstaande minderjarige vreemdeling*

Voogdij

Voor kinderen die zonder ouder(s) in Nederland asiel aanvragen voorziet Nidos middels tijdelijke voogdij in het gezag. Daarnaast kan de Minister van Justitie andere categorieën minderjarigen aanwijzen die onder voogdij van Nidos kunnen komen. Onder anderen zijn daartoe aangewezen: de minderjarige van wie de moeder onder voogdij staat van Nidos en voor of door wie een aanvraag om een (reguliere) verblijfsvergunning onder de beperking 'verblijf bij moeder' is ingediend en de minderjarige waarvoor een verblijfsvergunning onder de beperking 'slachtoffer-aangever van mensenhandel' wordt ingediend.

Nidos wordt door de rechter benoemd tot voogd op grond van artikel 1:253r Burgerlijk Wetboek.

Artikel 253r BW: De rechtbank benoemt een voogd indien:

a één of beide ouders al dan niet tijdelijk in de onmogelijkheid verkeert het gezag uit te oefenen; of

b het bestaan of de verblijfplaats van één of beide ouders onbekend is.

In de meeste gevallen is over de verblijfplaats van de ouder(s) onvoldoende bekend en is het voor hen onmogelijk om het ouderlijk gezag over de kinderen daadwerkelijk uit te oefenen.

Bij afwezigheid van de ouder vervult de voogd de taak van de ouder en ziet toe op een goede uitoefening van de zorg die de jongere geboden wordt en grijpt in als deze zorg niet toereikend is. Dit ingrijpen kan leiden tot aanwijzingen

die moeten leiden tot verbetering. Indien deze verbeteringen niet voldoende worden aangebracht of geen oplossing bieden kan de voogd de jongere overplaatsen naar een andere opvangvorm.

Totaal aantal voogdijen (exclusief kortlopende voogdijen in het kader van het Schipholproject):

31-12-2016	5.678
31-12-2015	5.434
31-12-2014	2.582
31-12-2013	1.869

In 2016 werden 2.037 nieuwe voogdijen uitgesproken, waarvan 95 kortlopende voorlopige voogdijen met name in het kader van het Schipholproject (waarover hierna meer). Dit zijn er in totaal 2.540 minder dan in 2015 toen er 4.577 nieuwe voogdijen werden uitgesproken.

Prévoogdij

De prévoogdijfase is de fase tussen de voogdij-intake door de voogd en de voogdij-uitspraak door de kinderrechter. Veelal betreft het ook de eerste fase van de asielprocedure. In de fase van de prévoogdij opereert de jeugdbeschermer volledig als belangenbehartiger van de jongere. Nidos heeft op het aanmeldcentrum (AC) een zogenaamd intakegesprek met de jongere. Op grond van de intake zal de voogdij bij de rechtbank aangevraagd worden.

Na de melding op het AC en naar aanleiding van het intakegesprek wordt door de voogd een beslissing genomen over de meest passende opvang. De meeste jongeren gaan direct door naar een zogenaamde Proces Opvang Locatie (POL) specifiek voor amv's. Na een rust- en voorbereidingstijd van enkele weken zal de algemene asiel (AA)-procedure van start gaan. Afhankelijk van de woonplaats van de jongere zal bepaald worden op welke locatie de jongere de procedure zal volgen. In 2016 waren er locaties voor amv's in Ter Apel en Den Bosch. Op ieder locatie waar de AA-procedure plaatsvindt, werken jeugdbeschermers van Nidos die de jongeren bij deze procedure begeleiden. Tevens onderhouden zij nauwe contacten met de ketenpartners en met de jeugdbeschermers van Nidos uit de regio's teneinde alles goed te doen verlopen.

Dit geldt overigens niet voor kwetsbare jongeren en kinderen jonger dan 15 jaar die direct vanuit het AC in een opvanggezin worden geplaatst en jongeren die mogelijk slachtoffer zijn van mensenhandelaars en daarom direct in de beschermde opvang worden geplaatst.

De prévoogdij fase duurt totdat de rechtbank met een officiële voogdijbeschikking het voogdijverzoek zal bekrachtigen. In het intakegesprek wordt aan de jongere uitgelegd wie Nidos is en wat Nidos doet. Tevens worden gegevens verzameld over de jongere, zijn familie, en eventueel over het vluchtverhaal en wordt het klachtrecht uitgelegd en uitgedeeld. Ook wordt er gekeken of jongere een mogelijke slachtoffer van mensenhandel is.

Kinderen jonger dan 12 jaar mogen zelf geen asielverzoek indienen. Dit moet een vertegenwoordiger namens hen doen. Dit kan de familie of de voogd zijn. In 2016 werden 1868 intakes verricht die tot een voogdijaanvraag hebben geleid. In 2015 waren dit er 3203.

Voorlopige voogdij Schipholkinderen

Nidos voert de voorlopige voogdij uit over kinderen die op de luchthaven Schiphol achterblijven nadat hun ouders of begeleiders zijn aangehouden en

in verzekering zijn gesteld in verband met de verdenking van het plegen van een strafbaar feit. Ook alleenstaande minderjarigen die zelf op Schiphol om reden van het plegen van een strafbaar feit in verzekering zijn gesteld, kunnen bij Nidos onder voorlopige voogdij komen.

Binnen Nidos is een apart team samengesteld voor de uitvoering van deze taak.

Om de kinderen van de in verzekering gestelde ouders een zo optimaal mogelijke bescherming te geven plaatst Nidos deze kinderen op geheime adressen, veelal in (opvang-) gezinnen. Het Schipholteam van Nidos beschikt over eigen opvanggezinnen die speciaal voor deze specifieke doelgroep zijn geselecteerd. Hiermee staat Nidos garant om te allen tijde de instroom zonder enige wachtlijst of vertraging op te vangen. Het team zorgt op een continue basis, afhankelijk van de instroom, voor het hebben van voldoende en passende opvangcapaciteit.

De jeugdbeschermers die deze werkzaamheden uitvoeren werken conform het Schipholprotocol. Het Schipholprotocol is een document waarin de werkzaamheden en de verantwoordelijkheden van de verschillende ketenpartners zijn beschreven.

Voor het uitvoeren van de werkzaamheden conform het Schipholprotocol werkt Nidos nauw samen met de Raad voor de Kinderbescherming regio Haarlem, KMAR-Schiphol afdeling Jeugd en Zeden en de Rechtbank Haarlem. Dit samenwerkingsverband kent een structureel overleg op zowel beleids- als uitvoeringsniveau.

De voorlopige voogdij die door de Raad voor de Kinderbescherming bij de rechtbank wordt aangevraagd, wordt meestal in eerste instantie voor een periode van drie maanden uitgesproken. Ongeveer anderhalf uur nadat de rechter de voorlopige voogdij heeft uitgesproken, zal het kind door de voogd opgehaald worden en in een pleeggezin geplaatst worden.

Vervolgens zal de jeugdbeschermer nader onderzoek doen naar het meest wenselijke en passende vervolgtraject voor de jongere. Dat zal altijd in samenwerking en overleg met de ouders/familie van de jongere gebeuren.

Voor het realiseren van het vervolgtraject werkt Nidos, naast de hiervoor genoemde organisaties, ook nauw samen met de Centrale Autoriteit en de justitiële afdelingen van verschillende Europese en niet Europese landen.

Binnen twee weken nadat de kinderrechter de voorlopige voogdij heeft uitgesproken, vindt er een rechtszitting plaats voor het officieel bekrachtigen van de voorlopige voogdij. Hierbij zijn ouders aanwezig.

In 2016 heeft Nidos over 68 Schipholkinderen de voorlopige voogdij uitgeoefend.

Gezinsvoogdij

In 2016 werd Nidos voor 44 kinderen nieuw benoemd tot gezinsvoogd. Het betreft zowel jongeren met een verblijfsstatus als jonge asielzoekers. Deze kinderen zijn met hun ouders in Nederland.

Het doel van deze ondertoezichtstelling (OTS) is om het kind te beschermen en in het belang van het kind de opvoedingsrelatie tussen het kind en de ouder(s) te verbeteren. De gezinsvoogd organiseert daarvoor de hulp die nodig is om de opvoedingsproblemen te overwinnen. Het kind kan daarvoor eventueel uit huis geplaatst worden.

De volgende aantallen jongeren werden in het kader van een OTS begeleid:

Per 31-12-2016	240
Per 31-12-2015	206
Per 31-12-2014	231
Per 31-12-2013	250

Er zijn meerdere redenen voor een kindbeschermingsmaatregel. Er kan bijvoorbeeld sprake zijn van opvoedingsproblemen door een verschillend tempo van integratie van ouders en kinderen wat kan leiden tot problemen in de gezagsrelatie tussen ouders en kinderen. De spanningen van het vluchtelingenschap, de asielprocedure, de gezinsherenigingsprocedure en het ten gevolge daarvan lang van elkaar gescheiden zijn geweest, en het langdurig verblijf in asielzoekerscentra kunnen de opvoedingsrelatie zo belasten dat een gezinsvoogd wordt benoemd om de situatie te helpen verbeteren. Daarnaast kunnen er problemen ontstaan doordat ouders in het land van herkomst gewend waren hun kinderen in familieverband op te voeden, terwijl zij het in Nederland zonder die familiesteun moeten doen. Ook kan het kinderen betreffen die samen met hun ouders geen recht meer hebben op opvang in Nederland, maar die ook niet kunnen worden verwijderd, waardoor er een opvoedingscrisis kan ontstaan.

Nieuwe OTS-en kunnen alleen aan Nidos worden toegewezen door de kinderrechter als het een gezin betreft dat een asielverzoek heeft gedaan en in verband daarmee in een opvangcentrum van het COA verblijft. Nidos heeft het Ministerie van Justitie verzocht om in regelgeving op te nemen dat Nidos ook de OTS-en kan uitvoeren van kinderen in gezinnen waar terugkeer naar het land van herkomst een optie zou kunnen zijn.

Deze OTS-en komen nu bij de andere gecertificeerde instellingen terecht die regelmatig aangeven dat de betreffende OTS meer op de weg van Nidos had gelegen. Hier spelen veelal een rol: onbekendheid van gezinsvoogden met het vreemdelingenrecht, het belang van de kennis van de verblijfsrechtelijke status voor het goed kunnen uitvoeren van de ondertoezichtstelling en de onervarenheid/onbekendheid met het omgaan met bijvoorbeeld ouders in illegaliteit of ouders die wel willen terugkeren, maar niet kunnen terugkeren.

Van deze kinderen woont 75% bij hun ouders, 13 % in een pleeggezin en 12% in een jeugdinternaat voor behandeling. Ten opzichte van de voorgaande jaren wonen er meer kinderen bij hun ouders. Nidos is hier blij mee, want het streven van Nidos is om de kinderen, indien mogelijk, bij de ouders te laten blijven en ondersteuning te bieden in de opvoeding.

Methodiek ontwikkelingen

De Nidosmethodiek uit 2008 is deels gebaseerd op de Deltamethodiek van de reguliere jeugdbescherming en deels op het specifieke karakter van het werken met vluchtelingenkinderen. De methodiekontwikkeling staat sindsdien niet stil. Zo heeft Nidos in 2013 Crossborder Networking ontwikkeld, een methode die de context van de jonge vluchteling betreft bij de begeleiding. Dit betekent dat het oude en nieuwe netwerk van de jongere, waar ook ter wereld, wordt betrokken bij de begeleiding en het ontwikkelen van perspectief.

Deze werkwijze sluit nauw aan bij de ontwikkelingen in de jeugdzorg waar gewerkt wordt met methodes als Familieberaad en Eigen Kracht Conferenties en bij de nieuwe Jeugdwet van 2015 waarin het recht op het maken van een eigen familieplan bij de start van een ondertoezichtstelling is vastgelegd. Een van de ambities is de Nidosmethodiek waar mogelijk te vereenvoudigen en de jongere en zijn familie(netwerk) te versterken door de eigen krachten van de jongere en zijn familie te stimuleren.

Eind 2015 is de Afdeling Gedragwetenschappen gestart om een pedagogische visie op de begeleiding van amv's te formuleren. Een visie die is gebaseerd op kennis, jarenlange ervaring en inzichten van de professionals van Nidos. In 2016 is de visie in alle regio's gepresenteerd en op grond van de feedback van de jeugdbeschermers aangevuld en verfijnd. In 2017 wordt de visie beschreven en zal deze als basis dienen voor de vernieuwde Nidosmethodiek.

Nationaliteit en leeftijd

Eind 2016 telden we bij onze pupillen (voogdij en gezinsvoogdij, 18+ en jongeren voor wie Nidos zich bereid heeft verklaard de voogdij uit te oefenen) 86 verschillende nationaliteiten. De meest voorkomende zijn:

	2016	2015	2014	2013
Eritrea	1733	1587	585	68
Syrië	1517	1954	326	45
Afghanistan	706	684	207	339
Somalië	530	648	694	690
Irak	145	169	40	48
Kongo/Zaire	85	107	126	134

Leeftijdoverzicht van de *minderjarige* pupillen in percentages:

	2016	2015	2014	2013
Totaal	5860	6317	2928	2231
Tot 12 jaar	10%	13%	20%	25%
12-16 jaar	25%	30%	28%	31%
16-18 jaar	65%	57%	51%	44%

ZWEDEN ELISABETH MELIN SALAR: SWEDISH ASSOCIATION FOR

Over SALAR

SALAR is een vereniging voor Zweedse gemeenten en regio's, gevestigd in Stockholm. Het is zowel een werkgeversorganisatie als een organisatie die de lokale overheid vertegenwoordigt en hun belangen behartigt. Alle gemeenten van Zweden, provincies en regio's zijn lid van SALAR. Hun missie is om de leden te voorzien van betere voorwaarden voor lokaal en regionaal zelfbestuur en hen daarin te adviseren. SALAR speelt ook een actieve rol in een aantal platforms en organisaties op Europees en mondiaal niveau.

Elisabeth Melin is nu 10 jaar senior adviseur bij SALAR. Eind jaren '90 kwam ze voor het eerst in contact met amv's. "In Zweden vallen amv's onder Jeugdzorg.

Deze jongeren hebben een andere behoefte en daar maak ik me sterk voor. Het is bijzonder te zien hoe deze jongeren zich dankzij speciale hulp, ontwikkelen tot een compleet persoon."

"Volgens de Zweedse wetgeving zijn gemeenten verantwoordelijk voor de opvang en zorg van amv's. SALAR helpt de gemeenten om aan die voorwaarden te voldoen. In ons bestuur hebben verschillende politici uit verschillende gemeenten zitting. In die zin staan we ook dicht bij de politiek. Onze grootste wens is de individuele behoeften van de jongeren zichtbaar te maken op het gebied van onderwijs en zorg. Hierdoor krijgt elke jongere de kans om op te groeien tot een onafhankelijke, zelfstandige volwassene. Dat lukt nu nog niet bij iedereen, maar onderzoek heeft wel uitgewezen dat amv's er beter in slagen een opleiding af te ronden en werk te vinden, dan kinderen die in gezinsverband naar Zweden komen."

IN SENIOR ADVISEUR SALAR R LOCAL AUTHORITIES EN REGIONS

“De eerste opvang moet echt anders”

“In Zweden hebben we geen flexibel systeem, we waren en zijn niet klaar voor grote aantallen amv’s. In 2015 kwamen er 35.000 amv’s ons land binnen. Gemeenten deden wel hun uiterste best, maar deze aantallen waren nauwelijks op te vangen. Sinds 2016 komen er minder amv’s naar Zweden. In 2016 vroegen er veel minder jongeren asiel aan. Ze kwamen met name uit Afghanistan en Noord-Afrika. De asielpprocedure is lang, duurt soms anderhalf jaar. En het verschilt per gemeente op welke wijze ze worden opgevangen. De eerste opvang moet echt anders. We zijn nu in gesprek met de overheid om de druk bij de gemeenten weg te halen en drie centrale aan-

meldcentra in te richten, zoals in Nederland. En we zijn ook bezig om meer kinderen de mogelijkheid te bieden in een gezin geplaatst te worden. Van de 35.000 kinderen die in 2015 Zweden binnenkwamen had meer dan de helft een connectie in Zweden. Ze moesten definiëren hoe ze aan die connectie kwamen: via facebook, tijdens de reis, etc. Een complex proces.

Dankzij SALAR is dit proces meer gestandaardiseerd en wordt er vooraf uitgezocht of de jongere op een veilige plek terecht komt in plaats van achteraf. Gemeenten werken momenteel met deze procedure, zij zijn er heel tevreden mee. Ja, ik ben er trots op dat we dit hebben bereikt.”

“We ondersteunen ook heel praktisch”

“De samenwerking met Nidos is heel stimulerend en is een continu proces van kennis delen en ervaringen uitwisselen. Het contact is goed, we zijn ook in Nederland op werkbezoek geweest. Nidos heeft veel ervaring op het gebied van professionele voogdij en opvang in gezinnen.

Dankzij de samenwerking met Nidos, kunnen we de goede voorbeelden uit de praktijk naar Zweden halen en doorgeven aan gemeenten. De gemeenten zijn er blij mee. We adviseren niet alleen, we ondersteunen ook heel praktisch. En een bijkomend voordeel is dat mijn Engels er ook op vooruit is gegaan, ik heb veel nieuwe woorden geleerd.”

Verblijfplaats

Verblijfplaats van de pupillen op 31 december in percentages:

	2016	2015	2014	2013
COA				
Centrale opvang (Pol en AZC)	18%	53%	29%	13%
COA kleinschalige opvang, incl.				
Beschermde opvang	5%	9%	14%	12%
Nidos				
Kleinschalige woonvoorzieningen (KWE's en KWG's)	28%	--*	--*	--*
Gezinsopvang	33%	27%	37%	47%
Anders				
zelfstandig	1%	1%	2%	2%
ouders	5%	6%	7%	8%
jeugdinternaat	2%	3%	4%	3%
diversen	8%	10%	15%	17%

*Met ingang van 2016 is Nidos verantwoordelijk geworden voor de kleinschalige opvang van amv's met een verblijfsvergunning

In het verslagjaar is het opvangmodel gewijzigd. Alle jongeren die jonger dan 15 jaar zijn worden direct na binnenkomst in een opvanggezin geplaatst, voorheen waren dat de jongeren onder de 13 jaar. Er valt dan ook een groei te constateren bij de jongeren verblijvend in een opvanggezin. Daarnaast is Nidos in 2016 verantwoordelijk geworden voor de opvang van jongeren met een met een verblijfsvergunning in kleinschalige woonvoorzieningen. In 2016 werd voor 1700 jongeren een plek gevonden in een KWE of KWG.

In 2016 werd in totaal aan 8.490 jongeren hulp verleend. Dit is een groei van 21% ten opzichte van 2015. De hulp werd verleend in het kader van prévoogdij, (voorlopige) voogdij, gezinsvoogdij en als voortgezette hulp na de voogdij.

Met Onbekende Bestemming vertrokken (MOB)

Het aantal pupillen dat met onbekende bestemming is vertrokken maakt evenals voorgaande jaren een groot deel uit van de categorie diversen, maar vertoont de afgelopen jaren een consequente daling. In 2016 is echter weer een lichte stijging te zien. De jongeren zijn veelal 16 jaar of ouder en verblijven vaak in de grootschalige opvangvoorzieningen.

In de cijfers vallen vier groepen jongeren op.

De eerste groep zijn de Afghaanse jongeren. Het gaat dan om Afghaanse jongens die zo'n 8 maanden in Nederland verblijven en een negatieve beschikking hebben ontvangen van de IND. Het lijkt er op dat deze jongens wel asiel aanvragen, vervolgens de procedure afwachten en na de negatieve beschikking mob vertrekken.

De tweede groep zijn de Vietnamese jongeren. Het gaat hier zowel om jongens als meisjes die heel kort in Nederland zijn, in de beschermde opvang zijn geplaatst en vervolgens mob gaan. De meesten van hen hebben nog geen asielaanvraag gedaan.

De derde groep zijn jongeren uit de Noord-West-Afrikaanse landen. Het gaat om jongens uit Algerije, Marokko en Tunesië die 2 maanden in Nederland zijn en vervolgens mob gaan. Het overgrote deel van deze jongens heeft wel asiel aangevraagd maar vertrekken met onbekende bestemming vóórdat de IND een beschikking heeft afgegeven.

De vierde groep zijn de Albanese jongeren. Het gaat om jongens die zo'n 3 maanden in Nederland verbleven. Net als de vorige groep jongens uit Noord-West-Afrika hebben de jongens wel asiel aangevraagd, toch gaan ze mob vóóordat de IND een beschikking heeft afgegeven.

Beëindiging voogdij

In 2016 werd bij 2175 jongeren de voogdij beëindigd. Voor 1871 jongeren was het bereiken van de meerderjarige leeftijd de reden.

Voor 230 jongeren eindigde de voogdij ten gunste van de gezagsuitoefening door de ouders. Dit is een stijging ten opzichte van voorgaande jaren en deze heeft te maken met het feit dat er een toename is te constateren van ouders die in het kader van gezinshereniging naar Nederland komen. De andere beëindigingen vloeiden voort uit voogdij-overdrachten aan

opvangouders, familie (gezinshereniging) of door ontslag voogdij ten behoeven van tienermoeders die zelf in staat worden geacht het gezag over hun kind te kunnen uitoefenen.

De voogdij vervalt van rechtswege wanneer een jongere 18 jaar wordt. Daarmee stopt de begeleiding vanuit de jeugdbescherming. De jongeren worden geacht zich zelfstandig te kunnen handhaven. De jongeren met een verblijfsvergunning kunnen werken of gebruik maken van studiefinanciering als zij nog studeren en van gemeentelijke voorzieningen indien zij niet kunnen werken. De jongeren die volledig uitgeprocedeerd zijn worden geacht het land te verlaten uiterlijk op hun achttiende verjaardag.

Voortgezette hulpverlening

Eind 2016 ontvingen 13 jongeren kortdurende voortgezette hulp.

Algemeen

Sinds 2014 is Nidos een gecertificeerde instelling voor jeugdzorg. Jaarlijks wordt Nidos hiervoor geaudit door het Keurmerkinstituut. In de audit wordt steeds de betrokkenheid van de medewerkers genoemd en de flexibiliteit waarmee Nidos inspeelt op nieuwe (beleids)ontwikkelingen en op het wisselend aantal jongeren.

Cliëntenparticipatie

Het betrekken van de jongeren bij de aan hen geboden hulp bevordert hun zelfstandigheid en maakt de begeleiding effectiever. Zowel door Nidos als door de omgeving waarbinnen jongeren verblijven wordt aandacht geschonken aan betrokkenheid van de jongeren. In de methodiek van de voogdij is opgenomen dat een jongere actief wordt betrokken bij het opstellen van zijn begeleidingsplan.

Omdat Nidos de ervaring heeft dat de gebruikelijke methode van cliënteninspraak bij haar doelgroep niet aanslaat is de afgelopen jaren gezocht naar een andere aanpak. De verschillende vormen van cliënttevredenheidsmeting waar Nidos de afgelopen jaren mee heeft geëxperimenteerd hebben een plek gekregen in de door Nidos ontwikkelde Ama-monitor.

Ama-monitor

De Ama-monitor stelt Nidos in staat om te meten in welke mate de ontwikkelingsdoelen die in de door Nidos ontwikkelde voogdijmethodiek 'Jong

en Onderweg' worden nagestreefd, worden behaald. De Ama-monitor bestaat uit verschillende onderdelen die steeds verder ontwikkeld, uitgebreid en verfijnd zijn.

De Rijksuniversiteit Groningen doet voor Nidos onderzoek naar het welbevinden en het ontwikkelingsniveau van amv's in Nederland. Hierdoor krijgt Nidos een beeld van hoe de ontwikkeling naar zelfstandigheid van de pupillen verloopt en hoe ze zelf over hun eigen functioneren denken. Ook krijgt Nidos hiermee inzicht in de visie van de pupillen op de omgeving waarin zij opgroeien en de steun die Nidos hen als wettelijk vertegenwoordiger biedt bij het zelfstandig en volwassen worden.

Om zelf met jongeren in gesprek te komen en te horen waar jongeren in hun begeleiding door Nidos behoefte aan hebben, is Nidos in 2008 begonnen met het organiseren van World Cafés. Het World Café blijkt een goede methode om Nidos en haar doelgroep nader tot elkaar te brengen en hun onderlinge relatie te versterken. Bovendien krijgt Nidos door het World Café zicht op de behoeftes die de doelgroep ten aanzien van de begeleiding door Nidos heeft. Net als voorgaande jaren zijn er in 2016 een aantal World Cafés op regionaal niveau georganiseerd. Voor de jeugdbeschermers en regio's die het World Café voor het eerst organiseerden, is het concept van het World Café opnieuw geïntroduceerd. De herintroduktie was succesvol. De combinatie van ontspanning en het praten over wat je van de jeugdbeschermer en Nidos verwacht, werkt. Naast dat jongeren een plezierige activiteit hebben, elkaar ontmoeten en de band met Nidos

verstevigd wordt, geven de tafelgesprekken Nidos veel informatie over wat de jongeren bezig houdt en hoe zij hun toekomst zien. Dat de World Cafés in een behoefte voorzien, moge duidelijk zijn uit de grote opkomst van jongeren bij het World Café in hun regio. Naast World Cafés voor jongeren worden er traditiegetrouw ook World Cafés voor OWG gezinnen georganiseerd. Ook OWG-ouders hebben een grote behoefte aan contact met elkaar en met Nidos. Zij delen en leren tijdens een World Café van elkaars ervaringen en geven zinvolle feedback waar Nidos verder mee aan de slag kan.

Uit eerdere World Cafés voor ex-amv's is naar voren gekomen dat de deelnemers graag mee willen werken aan het opzetten van een support-groep voor jongeren die nu onder voogdij van Nidos staan en wel wat extra steun kunnen gebruiken, juist van diegenen die vergelijkbare ervaringen hebben.

Dit heeft er in 2016 toe geleid dat een kleine groep ex-amv's het opzetten van een dergelijk support-groep verder heeft verkend. De leden van deze groep komen vier keer per jaar bij elkaar om lopende en toekomstige activiteiten te bespreken en voor te bereiden. Er zal naar verwachting twee keer per jaar een netwerkbijeenkomst georganiseerd gaan worden waar ex-amv's en amv's elkaar kunnen ontmoeten en ervaringen kunnen delen. Daarnaast wordt overwogen om een door Nidos gefaciliteerde Facebookpagina en website op te zetten waarop informatie gedeeld kan worden en ex-amv's ondersteuning kunnen bieden bij de overgang van amv's naar zelfstandigheid en volwassenheid.

Om de mening van voogdijpupillen te horen over de geboden begeleiding gedurende de periode dat ze onder voogdij van Nidos stonden, wordt jongeren gevraagd om op het moment dat de voogdij beëindigd wordt een 'Evaluatieformulier einde voogdij' in te vullen. Het formulier geeft inzicht in de mening van jongeren over onder andere het functioneren van de

voogd, de doelen die de jongere geacht werd te behalen, wonen, netwerk, onderwijs, vrije tijd en toekomst. Daarnaast biedt het formulier ruimte om aan te geven waar men tevreden en niet tevreden over is en hoe het bij ontevredenheid dan volgens de jongere wel had moeten zijn.

Levensboek

Enkele jaren geleden is er gestart met de ontwikkeling van een zogenaamd "levensboek" voor de jongeren. Bij de ontwikkeling van dit boek zijn jongeren nauw betrokken geweest.

Het levensboek bestaat uit twee delen: het eerste deel geeft informatie over de voogdij, de asielprocedure in Nederland en onderwerpen uit het dagelijks leven, zoals onderdak, gezondheid, geld, school en vriendschap. In het tweede deel kunnen jongeren eigen ideeën en ervaringen kwijt over hun leven in Nederland, de toekomst en hun herinneringen aan hun land van herkomst. Er wordt door de jongeren positief gereageerd op het boek vanwege de vele informatie die erin is te vinden en de mogelijkheid die het hen geeft om de eerste periode van verblijf in Nederland vast te leggen.

Inmiddels wordt er nagedacht over een digitale versie of een app waarmee aan de jongeren informatie wordt verstrekt. Dit wordt meegenomen in de plannen van de ex-amv's, zoals hiervoor omschreven.

Klachtenafhandeling

Bij de kennismaking wordt aan iedere jongere en verzorger een folder in de eigen taal gegeven. In die folder staat informatie over Nidos als instelling en de hulpverleningsmogelijkheden die de instelling hen kan bieden. Ook staat in de folder hoe een jongere of zijn verzorger een klacht kan indienen als hij of zij niet tevreden is over de geboden hulp.

Nidos beschikt over een volledig onafhankelijke klachtencommissie, ingesteld conform de Jeugdwet.

Bij deze commissie zijn in het verslagjaar vier klachten ingediend. Van deze vier klachten hebben klagers in twee gevallen hun klacht bij nader inzien eerst voorgelegd aan de directie van Nidos. De klachten zijn door de klachtencommissie derhalve als niet geschreven beschouwd. De twee andere klachten zijn door de klachtencommissie als niet-ontvankelijk verklaard.

Inzage dossiers

Bij de beëindiging van de hulp aan de jongere wordt het dossier afgesloten en de eindrapportage opgesteld. Het eindrapport wordt met de jongere besproken en overhandigd. Tevens wordt met de jongere overlegd over de termijn waarbinnen het dossier bewaard dient te blijven. De maximale termijn is vijftien jaar na meerderjarigheid. Indien er jongere biologische broertjes/zusjes zijn, wordt het pupildossier bewaard tot vijftien jaar na meerderjarig worden van het jongste biologische broertje/zusje. Indien

het een kind van een tienermoeder betreft, wordt ook het pupildossier van de tienermoeder bewaard tot vijftien jaar na meerderjarig worden van haar kind. De jongere kan gedurende de hulpverlening kennis nemen van de inhoud van het dossier.

Incidentenregistratie

In 2010 is Nidos begonnen met het registreren van incidenten op basis van meldingen van de boodschappendienst en jeugdbeschermers. Het registreren wordt sindsdien stap voor stap meer geautomatiseerd.

De Afdeling Gedragswetenschappen analyseert 2 keer per jaar de geregistreerde incidenten en formuleert aanbevelingen aan de directie om het aantal incidenten te reduceren. In 2016 ziet het Keurmerk instituut toe op de kwaliteit van de rapportage. De inspectie vraagt er sindsdien niet meer structureel om.

HET TOELATINGS, TERUGKEER – EN OPVANGBELEID AMV'S

17

De toelating van amv's

Met betrekking tot de toelating is er een specifiek AMV-beleid. Allereerst wordt beoordeeld of een jongere in aanmerking komt voor een verblijfsvergunning asiel. Indien dit niet het geval is dan wordt ingezet op terugkeer en wordt er gekeken of een jongere kan terugkeren bij zijn ouders of andere familieleden en als dit niet mogelijk blijkt, bij opvanghuizen. Wordt helder dat de jongere niet kan terugkeren, dan kan hij in aanmerking komen voor een verblijfsvergunning buiten schuld voor amv's. Deze verblijfsvergunning wordt verleend als na uiterlijk drie jaar, of zoveel eerder als duidelijk is dat terugkeer geen optie is, blijkt dat adequate opvang buiten de schuld van de jongere niet gerealiseerd kan worden en de amv nog steeds minderjarig is (dus jonger dan vijftien was bij binnenkomst). De vergunning wordt verleend met ingang van de datum van de asielaanvraag en blijft bedoeld voor uitzonderlijke gevallen.

Nidos is de mening toegedaan dat jongeren zo snel mogelijk duidelijkheid moeten krijgen over hun verblijfsperspectief. Als dit perspectief terugkeer is dient dit zo snel mogelijk te worden gerealiseerd. Kan de overheid de terugkeer niet realiseren, dan dient dit als consequentie te hebben dat de jongere tenslotte alsnog in het bezit wordt gesteld van een verblijfsvergunning. Dit is volgens Nidos een sluitende aanpak. Zo wordt voorkomen dat er een groep jongeren ontstaat die jarenlang in Nederland verblijft en zich hier ontwikkelt tot volwassene, maar niet wordt uitgezet naar het land van herkomst. Belangrijk punt van aandacht is de invulling van het buitenschuldbeleid voor amv's en de criteria voor de vaststelling van adequate

opvang in het land van herkomst. Tot op heden heeft de IND nog geen verblijfsvergunning op grond van het buitenschuldbeleid verstrekt. Nidos vindt dit bijzonder zorgelijk omdat daarmee een groep jongeren ontstaat die geen zicht heeft op een verblijfsvergunning en vaak ook niet voor hun achttiende kan terugkeren naar een vorm van adequate opvang.

CC-benadering: een duurzaam (terugkeer) perspectief voor amv's

In 2013 is er een vernieuwde visie op terugkeer geschreven inclusief een methodische aanpak om (uitgeprocedeerde) amv's adequaat te begeleiden bij een duurzame en veilige terugkeer. In deze terugkeervisie getiteld 'Een duurzaam (terugkeer) perspectief voor amv's: Commitment van het kind en commitment van de familie, de dubbel C benadering', worden op basis van kennis en ervaringen de mogelijkheden verkend en benoemd om te komen tot een aanpak om uitgeprocedeerde amv's adequaat te begeleiden bij een duurzame en veilige terugkeer. De visie is continu in ontwikkeling. Dit wil zeggen dat bijstelling op ieder moment kan plaatsvinden, onder meer naar aanleiding van praktijkervaringen van jeugdbeschermers of derden. Met deze visie wil Nidos, als voogdijorganisatie, bijdragen aan de discussie over duurzame terugkeer en het ontwikkelen van praktische samenwerking met organisaties in Nederland, Europa en landen van herkomst om duurzame terugkeer van amv's te realiseren.

Doel daarbij is duidelijk te maken waar Nidos als voogdijinstelling voor staat en wat de positie van de voogd is in dit geheel. De voogd heeft tot taak de belangen te behartigen van de amv's en hun ontwikkeling te

bevorderen. Wanneer een amv zich geconfronteerd ziet met een kansloze asielpcedure en de overheid wil dat hij terugkeert, dan heeft de voogd tot taak - ook daarin - de belangen van de amv zo goed mogelijk te behartigen en zijn ontwikkeling te bevorderen. Daarbij is het uitgangspunt van Nidos dat een leven in de illegaliteit schadelijk en daarmee onwenselijk is voor jongeren. Belangrijke thema's binnen deze terugkeervisie zijn onder meer de opvang van jongeren in familieverband en monitoring.

De opvang van ama's

Nieuw opvangmodel amv's m.i.v. 2016

Door het COA en Nidos is een nieuw opvangmodel ontwikkeld dat medio 2014 aan de Staatsecretaris voor Veiligheid en Justitie is aangeboden en op 1 januari 2016 in werking is getreden. Het uitgangspunt hierbij is de jongeren zo snel mogelijk kleinschalig op te vangen.

Het model is als volgt:

- Kinderen tot 15 jaar worden opgevangen in opvanggezinnen
- Jongeren van 15 jaar en ouder (tenzij zij familie hebben in Nederland of inreizen met een begeleider) worden opgevangen in een POL onder verantwoordelijkheid van het COA
- Na ommekomst van de Algemene Asielprocedure worden jongeren
  - met een vergunning geplaatst in een opvanggezin of een kleine wooneenheid/kinder woongroep onder verantwoordelijkheid van Nidos
  - met een negatieve beschikking of een doorverwijzing naar de verlengde asielpcedure geplaatst in een kleinschalige woonvoorziening onder verantwoordelijkheid van het COA

De kleinschalige opvang van Nidos wordt georganiseerd door contractpartners (bijna allen instellingen voor jeugdhulp) en door Nidos zelf in KWG's (maximaal 12 jongeren in een huis in een woonwijk met zeven maal vierentwintig uur begeleiding) en KWE's, (maximaal 4 jongeren in een

eengezinswoning in een woonwijk met partiele begeleiding op de belangrijke moment op de dag, zoals voor en na schooltijd en in de avonden). Nidos is er samen met haar contractpartners in geslaagd om in 3 maanden tijd 1850 kleinschalige opvang plekken te realiseren. Dit is niet eenvoudig geweest en heeft veel onrust met zich meegebracht. De organisaties die de opvang gingen verzorgen hadden in de meeste gevallen weinig ervaring met deze doelgroep en kregen daarnaast te maken met jongeren die vaak lange tijd in de grootschalige opvang hadden verbleven. Tegen het eind van het jaar werd het rustiger en viel er een behoorlijke afname van het aantal incidenten te zien in deze kleinschalige opvangvoorzieningen.

De kleinschalige woonvoorzieningen van het COA bestaat uit eenheden van 20 jongeren in woningen in woonwijken of op terreinen van voormalige internaten of, voor jongeren van 17,5 jaar en ouder, op het terrein van een AZC.

De eerste opvang van kwetsbare jongeren, waaronder alle kinderen jonger dan 15 jaar, vindt plaats in opvanggezinnen.

De eerste opvang van de overige jongeren vindt plaats op een Proces Opvang Locatie (POL) onder verantwoordelijkheid van het COA. Daarna stromen de jongeren door naar gezinnen of de kleinschalig woonvormen.

Begeleiding

In alle opvangvormen – ook de gezinnen – zullen de jongeren worden begeleid conform het perspectief dat voortvloeit uit hun asielpcedure (terugkeer dan wel integratie). Nidos draagt er zorg voor dat de opvanggezinnen voor deze taak worden toegerust. Het COA en de contractpartners dragen er zorg voor dat de medewerkers van de opvanglocaties hiervoor worden toegerust.

Het verblijfsperspectief van jongeren wordt door de jeugdbeschermers van Nidos al in het begin van de begeleiding met de jongeren, hun netwerk en hun omgeving besproken.

Als op grond van beslissingen in de asielprocedure is vast komen te staan wat het perspectief is van een jongere, terugkeer of integratie, wordt dit toekomstperspectief expliciet als een doel opgenomen in het plan van aanpak voor de jongere.

Wanneer sprake is van terugkeer wordt dit doel tevens vertaald in concrete, op terugkeer gerichte acties. Te denken valt aan bezoeken aan de IOM, deelname aan praktijk gericht onderwijs dat qua inhoud en beroepspectief verband houdt met kansen in het land van herkomst, het leggen van contacten met eventuele familie in het land van herkomst, verkenning met de jongere van de formele stappen die gezet moeten worden voor terugkeer en deelname aan door derden georganiseerde projecten gericht op terugkeer. Met het oog op de effectiviteit zullen de geformuleerde acties maatwerk moeten zijn.

In het verslagjaar is sprake geweest van een overgangperiode tot 1 juli van dat jaar. In deze periode is de overgang van het oude naar het nieuwe opvangmodel gemaakt. Vanaf 1 juli wordt er gewerkt volgens het nieuw opvangmodel. Het streven, om bij de transitie zo min mogelijk jongeren te laten verhuizen, is gehaald.

DT&V en Nidos

De directies van Nidos en de Dienst Terugkeer & Vertrek (DT&V) hebben op 25 september 2009 het 'Convenant samenwerking tussen de Dienst Terugkeer en Vertrek en Nidos' ondertekend. Dit protocol geeft in hoofdlijnen de samenwerking tussen beide partijen weer. Afsproken is de onderlinge samenwerking jaarlijks te evalueren en informatie-uitwisseling

te laten plaatsvinden in het belang van de jongere. De wijze van samenwerking tussen DT&V en Nidos is beschreven in de 'Beschrijving afstemming Nidos en de DT&V'. Dit convenant wordt jaarlijks geëvalueerd. De directies van Nidos en DT&V hebben besloten om hun samenwerking op basis van een nog op te stellen strategische agenda aan te scherpen en te verdiepen. Dit heeft geleid tot een stappenplan terugkeer en een escalatiemodel

In het najaar van 2016 heeft er opnieuw een evaluatie plaatsgevonden. Het stappenplan maar ook ervaringen over de operationele samenwerking zijn gedeeld en hebben geresulteerd in nadere afspraken over het toepassen van het stappenplan en de gewenste gespreksfrequentie.

Vanwege de vele nieuwe medewerkers bij Nidos en het weer op sterkte brengen van het aantal regievoerders met de specialiteit amv, stond deze bijeenkomst ook in het teken van de nieuwe kennismaking.

De strategische agenda voor de samenwerking met de DT&V stond in het teken van de invulling van het verruimd buitenschuld beleid voor amv's, als sluitstuk van het toelatingsbeleid voor deze groep. Een dossierstudie van Nidos leverde op dat alle verzoeken afgewezen waren. Het overgrote deel wegens kennelijk ongeloofwaardige verklaringen afgelegd door amv's tijdens de gehoren. Naar het oordeel van Nidos is daarmee het speciale verruimde buitenschuldbeleid voor amv's niet werkbaar en wordt de zogenaamde sluitende aanpak niet bereikt. Op bestuurlijk niveau zal dit daarom door Nidos verder geagendeerd worden.

Knelpunten met betrekking tot de (rechts)positie van jongeren

In 2016 was er sprake van een aantal knelpunten die de (rechts)positie van ama's onder druk zet. Dit zijn overigens veelal knelpunten die ook in voorgaande jaren al speelden en in het verslagjaar niet of slechts deels zijn opgelost.

Lange duur asielpcedure

De doorlooptijden bij de IND waren in het verslagjaar relatief lang. Doordat het langer duurde voordat er een beslissing werd genomen op de asielaanvraag bleven jongeren vaak langer dan 8 weken in de grootschalige POL opvang (waaronder ook jongeren die een grote kans maakten op een verblijfsvergunning) en daarna in de KVV's van het COA. Hier verblijven zowel jongeren die zijn uitgeprocedeerd als jongeren die nog in procedure zitten. Het langdurige gebrek aan perspectief veroorzaakt veel onrust en zorgen bij de jongeren en staat een optimale ontwikkeling in de weg.

Gezinshereniging

Jongeren die in het bezit worden gesteld van een verblijfsvergunning asiel, hebben recht op gezinshereniging met hun ouders. Dit recht brengt ook in het verslagjaar veel problemen met zich mee. Vluchtelingenwerk is in verschillende regio's gestopt met het geven van ondersteuning bij gezinshereniging voor amv's en richt zich alleen nog op volwassenen. Nidos heeft daartoe noodgedwongen tijdelijk extra medewerkers aangesteld die jeugdbeschermers ondersteunen bij de mvv-aanvragen.

Nidos ziet zich in het verslagjaar geconfronteerd met een groot aantal aanvragen voor gezinshereniging. De aanvragen zijn vaak complex en de

behandelingen van de mvv aanvraag door de IND neemt veel tijd in beslag. Dit legt veel druk op de pupil en de familie.

Toename instroom amv's uit Eritrea en Syrië

In het verslagjaar is na een jarenlange afname van de instroom van alleenstaande minderjarige vreemdelingen, sprake van een forse toename, van met name jongeren uit Eritrea en Syrië. Vanwege de hoge instroom moesten jongeren lang wachten tot zij in de gelegenheid werden gesteld om een asielaanvraag in te dienen. In een aantal gevallen gaf dit jongeren veel spanning omdat zij vanwege hun leeftijd het recht op gezinshereniging met hun ouders zouden verliezen. Deze jongeren werd veelal een verkort nader gehoor afgenomen. Zij zijn vervolgens grotendeels in het bezit gesteld van een verblijfsvergunning asiel op de b-grond.

Knelpunt dat hierbij gesignaleerd wordt, is dat als de IND in de loop van de komende vijf jaar reden ziet om de verblijfsvergunning asiel in te trekken of niet te verlengen, hun volledige asielrelaas (dat noodzakelijk is om een asielvergunning op de a-grond te krijgen) bij aanvang niet aan bod is geweest. Dit kan zich dan tegen hen keren.

DE OPVANG GECONTRACTEERD DOOR NIDOS

21

Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG)

Met Opvang en Wonen in Gezinsverband (OWG) biedt Nidos opvang aan een grote groep minderjarige pupillen, waarover Nidos de voogdij heeft. Gaat het in andere vormen van opvang om een (meer) professionele relatie van de mentor met het kind, juist in een natuurlijke omgeving van het gezin kan door het (kwetsbare) kind een duurzame persoonlijke relatie worden aangegaan, die ook door kan gaan na het 18e jaar. De noodzaak van het opvangen in een gezin komt niet voort uit een persoonlijk aan de jongere gerelateerd (ontwikkelings) probleem, maar uit de behoefte aan een zo natuurlijk mogelijke vorm van opvang. Bij opvang in een gezin wordt aan jongeren, vanuit veiligheid en perspectief, maximale ontwikkelingskansen geboden. Er dient ruimte aan deze jongeren gegeven te worden om zich vanuit hun eigen cultuur, en als dat niet kan dan in ieder geval met veel respect en begrip voor de eigen cultuur, te ontwikkelen naar een eigen persoonlijkheid en zelfstandigheid en te werken aan een eigen netwerk van contacten.

Kinderen tot en met 14 jaar oud, die zonder verwanten in Nederland arriveren, worden door Nidos altijd direct in een gezin geplaatst, zowel met als zonder verblijfsstatus. Hetzelfde geldt voor kwetsbare oudere jongeren. Jongeren boven de 14 jaar worden veelal eerst opgevangen in een Proces Opvang Locatie. Tijdens deze periode (maximaal 8 weken) vinden de activiteiten plaats in het kader van de rust en voorbereidingstermijn, wordt de algemene asielprocedure doorlopen en wordt het advies over de vervolgoptie geformuleerd. Na het verblijf in de POL stroomt de jongere door naar een vervolgoptie op basis van een oordeel van de voogd, in

overleg met de mentoren van het COA, vanuit het belang van de jongere. Daarbij is de aansluiting van de opvang op de ontwikkeling van de jongere doorslaggevend. Dit betekent dat ook in aansluiting op het verblijf in de POL er de mogelijkheid is van een vervolverblijf in een opvanggezin.

Opvangpool

Nidos beschikt over een groot bestand aan opvanggezinnen. Dit bestand wordt de opvangpool genoemd en wordt beheerd door de OWG werkers. De gezinnen in de opvangpool zijn geworven en gescreend door Nidos. Daarnaast worden veel jongeren opgevangen bij familie, clan- of stamgenoten; dit zijn de netwerkplaatsen. Ook deze gezinnen worden volledig gescreend. Veel jongeren worden opgevangen in een zogeheten cultuurgezin. Onder een cultuurgezin verstaat Nidos een gezin dat de cultuur van waaruit de jongere afkomstig is, in belangrijke mate benadert. Zo mogelijk doordat (één van de) opvangouders afkomstig (is) zijn uit hetzelfde land van herkomst.

Vanwege de samenstelling van het pupillenbestand is het nodig, gezien de diversiteit van culturen, een breed samengestelde keuzemogelijkheid aan gezinnen te hebben. De OWG-werkers werven en screenen nieuwe opvanggezinnen. Steeds wordt er gezocht naar gezinnen die op dat moment maar wellicht ook in de nabije toekomst nodig zijn. In 2016 heeft de aandacht met betrekking tot de werving zich gericht op de nieuwe groepen van instroom, met name van Eritrese, Syrische en Afghaanse herkomst. De werving en screening van gezinnen voor plaatsing van Syrische kinderen is voorspoedig verlopen en de OWG-werkers hebben inmiddels een

BELGIË (VLAANDEREN) DAVID LOW MINOR BETEKENT 'MINDERJARIG'

Over Minor-Ndako

Minor-Ndako biedt aangepaste zorg en begeleiding voor kinderen, jongeren en hun context in een problematische situatie. De organisatie is er voor kinderen en jongeren uit alle windstreken, in het bijzonder voor de meest kwetsbare of getraumatiseerde jongeren die niet kunnen 'aarden' in de grote opvangcentra. Participatie en maatschappelijke inclusie staan voorop. De organisatie richt zich puur op opvang, zorg en begeleiding van amv's en is hiermee dé expert in België. Minor-Ndako is, in het kader van de Integrale Jeugdhulp, erkend door de Vlaamse Gemeenschap.

David Lowijck, de oprichter van Minor-Ndako, was onder meer voogd en is van daaruit deze organisatie gestart. "Ik werk nu bijna 13 jaar met nbmv's – niet begeleide minderjarige vluchtelingen - en hun drive, veerkracht en moed blijven voor mij de belangrijkste motivatie. We willen een kwalitatief hulpverleningsaanbod en een warm nest bieden waar kinderen en jongeren

energie opdoen en kracht vinden om verder te gaan in het leven. Met vasthoudend engagement blijven we zoeken naar een duurzame oplossing voor ieder van hen. En het werken met een mondiale problematiek in het kleine Vlaanderen maakt dit werk eveneens boeiend."

"Onze organisatie is stabiel, we hebben nu ruimte voor pilots die op hun beurt weer uitgroeien tot projecten. Zo weten we dat Afghaanse jongeren vaak op zichzelf zijn. Om ze te leren integreren, zijn we een buddyproject met studenten gestart. Hiervoor hebben we een oud klooster verbouwd tot 12 studio's en een gemeenschappelijke leefruimte. Er wonen nu jongeren, én studenten die iets voor deze jongeren willen

betekenen, met elkaar. Zo leren onze jongeren op eigen benen staan en te integreren in de samenleving. Sinds 2015 hebben we KWE's. Jongeren die met broers, zussen, neven, vrienden hier komen, kunnen met elkaar wonen, dat is heel belangrijk. Om het netwerk rond een jongere - dat vaak bestaat uit professionals als voogden en hulpverleners - uit te breiden met een sociale component, werken we sinds 2016 met 'steunfiguren'. Dit zijn gezinnen, jongeren, gepensioneerden die een rol van betekenis willen spelen tijdens een weekend of een maandelijks uitje. De jongeren geven aan wat ze willen, een goede match is namelijk heel belangrijk. En we hebben een eigen zaalvoetbalploeg opgezet die meedoet in de reguliere competitie in Brussel. We

WIJCK DIRECTEUR MINOR-NDAKO 'GE'; NDAKO 'ONDERDAK', 'GEZIN'.

23

hebben een goede sponsor gevonden, een eigen trainer én de ploeg heeft mooie tenues. Hiermee hebben we de media gehaald: onze hulp bevindt zich niet onder de stolp van de jeugdhulp, we zorgen ervoor dat de jongeren zichtbaar aanwezig zijn in de reguliere circuits. Onze grootste wens is meer te gaan werken met vrijwilligers, gastgezinnen en pleeggezinnen. Hoe meer we onszelf overbodig maken, hoe beter.”

“We werken sowieso graag samen met Nidos”

“In België werken we vanuit de visie: hoe laat je de zorg aan jongeren goed aansluiten op eigen culturele normen en waarden? Dit is ook de visie van Nidos: kleinschalige opvang en opvang in gezin-

nen. Samen met Nidos zijn we dit systeem aan het opbouwen. We werken sowieso graag samen met Nidos, omdat uitwisseling van good practices, de ervaring in het werken met opvang in familieverband, de expertise op bepaalde thema's zoals Dublin, voogdij, participatie van amv's, heel belangrijk is. De taal helpt hierbij, de nabijheid ook. De opvang van amv's is bij uitstek een Europese thematiek en beperkt zich niet tot een nationaal probleem. Daarom is het goed om EU-partners te hebben. Nidos heeft een sterk netwerk binnen de EU en zet duidelijk in op deze EU-dimensie. De samenwerking is altijd goed geweest: we komen elkaar regelmatig tegen op Europese overleggen en we werken vaak samen in projecten. Het

meest recente is een zeer geslaagd ALFACA-traject. Daarvoor werkten we samen rond ENGI en een traject rond participatie van amv's.”

“We begeleiden jongeren in alle fases”

“Ik ben er trots op dat we met z'n allen in staat zijn, hoe moeilijk de omstandigheden vaak ook zijn, toch iets voor de jongeren te kunnen betekenen. We laten jongeren niet los en begeleiden ze in alle fases. Daarom werken we al enkele jaren actief met cultural mediators, om de cultuurkloof tussen jongeren onderling en die met ons, te verkleinen. Zo wilde een aantal jongeren niet steeds om toestemming vragen om naar buiten te gaan, ze wilden meer vertrouwen van ons. En als jonge-

ren lastig zijn, wilden ze geen time out elders. Dit is hún plek, ze zijn al zo lang onderweg geweest. Het gaat om begrip over en weer. En ja, het kan in heel kleine dingen zitten, zoals een goed gevulde fruitmand als teken van gastvrijheid. Er zijn ook jongeren die na hun studie bij ons op de leefgroep werken: combinatie ervaringsdeskundigen en pedagogen. Dat geeft jongeren hoop, een rolmodel is heel belangrijk. Ook bijzonder: 26% van mijn collega's is van allochtone origine, in de Vlaamse jeugdhulpverlening is dat 2%.”

goed netwerk opgebouwd waarlangs nieuwe gezinnen geworven kunnen worden. Het is nog steeds niet eenvoudig om genoeg geschikte gezinnen te werven ten behoeve dan de Eritrese kinderen. Waar mogelijk werden de Eritrese kinderen in andere “Afrikaanse” gezinnen geplaatst. Omdat ook de Afghaanse migranten groep moeilijk bereikt wordt om opvang te bieden plaatsen we Afghaanse kinderen regelmatig bij gezinnen met een Turkse of Turks Koerdische migranten achtergrond.

Methodische ontwikkelingen in 2016

De in 2015 ontwikkelde matchingsmethodiek is in 2016 verder geïmplementeerd en het gebruik en effect er van is gemonitord. Dit leidt er toe dat daar waar er specifieke aandachtspunten zijn in de begeleiding van kind en gezin deze van meet af aan zijn geïnventariseerd en bekend gemaakt zijn aan de begeleidende jeugdbeschermer. De reeds handmatig ingevoerde afname van een eerste veiligheidscheck bij aanvang van elke familie-netwerkplaatsing is in 2016 ondergebracht in het elektronisch dossier en daarmee geborgd en onderdeel van het management-informatie-systeem.

Aantal jongeren in een opvanggezin

De leeftijdsverdeling van de jongeren in een opvanggezin is eind 2016 als volgt:

jonger dan 12 jaar	374
12 jaar	112
13 jaar	173
14 jaar	278
15 jaar	282
16 jaar	373
17 jaar	359
totaal	1951

In het verslagjaar zijn meer jongeren in een opvanggezin geplaatst. In de leeftijdscategorie 0 t/m 14 zijn bijna alle jongeren in een gezin geplaatst. Voor een beperkt aantal jongeren bleek dat gezinsopvang niet de aangevozen vorm was.

In de leeftijdscategorie 15 t/m 17 zijn er 100 extra plaatsen gerealiseerd.

Kleinschalige Opvang

Per 1 januari 2016 heeft Nidos de verantwoordelijkheid voor de opvang van amv's van 15 t/m 17 jaar met een status overgenomen van het COA.

Voor deze jongeren die niet in gezinsverband kunnen wonen, hebben we contracten met instellingen die ervaring hebben met de opvang van jongeren, veelal aanbieders van jeugdzorg. De opvang werd in 2016 aangeboden door 18 aanbieders, die samen een vrijwel volledige dekking over Nederland kunnen bieden.

De organisatie van de kleinschalige opvang is intern bij Nidos ondergebracht bij het nieuw opgerichte Bureau Opvang. Bureau Opvang zorgt voor capaciteit, kwaliteitsontwikkeling en informatievoorziening en is daarin ondersteunend, primair naar contractpartners maar ook naar andere organisatieonderdelen van Nidos en gemeenten.

In de opzet van deze woonvorm is gekozen voor kleinschaligheid omdat de ontwikkeling van de jongere daarmee het meest tot zijn recht komt en er getraind kan worden op het leren van vaardigheden die nodig zijn wanneer de jongere, bij het bereiken van 18 jaar, zelfstandig verder gaat. Jongeren worden gestimuleerd om buitenshuis activiteiten te ondernemen en gaan overdag naar school.

Daarbij kennen we de volgende woonvormen:

De Kinderwoongroepen (KWG's) voor 15 en soms 16-jarigen. In de woon-groepen is 24-uurs begeleiding aanwezig. De Kleine Wooneenheden (KWE) bedoeld voor jongeren van 16 en 17 jaar. In een KWE wonen in de regel vier jongeren met begeleiding. Per vier jongeren is gedurende 28 uur per week een mentor aanwezig die hen begeleidt en helpt.

Capaciteit

Op 1 januari 2016 waren ongeveer 450 opvangplaatsen in KWE en KWG beschikbaar bij vijf contractpartners. Tussen januari en mei is gegroeid naar een aantal van tussen de 1800 en 2000 opvangplaatsen. Door sterk afgenomen instroom in de eerste helft van 2016, was dat aantal voldoende voor de rest van het jaar; waar het aanbod van het type opvang niet aansloot op de vraag, moest op enkele plekken zelfs gekrompen worden. Eind 2016 waren er 1889 plaatsen beschikbaar in de kleinschalige opvang, die voor meer dan 90% bezet waren.

Kwaliteitsontwikkeling

Voor 2016 is gekozen zo nauw mogelijk aan te sluiten bij de bestaande methodiek, werkwijze en processen voor het toetsen en ontwikkeling van de kwaliteit, zoals voor 2016 door het COA gehanteerd. Daarbij is de ambitie met contractpartners uitgesproken om gezamenlijk tot een nieuw kwaliteitskader te komen, gebaseerd op de pedagogische visie van Nidos. Het kwaliteitskader is in conceptvorm vrijwel afgerond in 2016. Na gesprek en bekrachtiging zal in de eerste helft van 2017 worden gestart met werken volgens de visie. Tijdens de ontwikkeling is ingezet op kwaliteitsontwikkeling waar nodig: zo zijn twee landelijke bijeenkomsten gehouden en verschillende regionale bijeenkomsten.

Inspectietoezicht

In 2016 heeft de Inspectie Jeugdzorg een twintigtal opvanglocaties bezocht van het COA en van Nidos. Alle locaties voldoen aan de basisvereisten, in enkele gevallen na toelichting en plan van aanpak. In één geval heeft een tweede bezoek plaatsgevonden.

Gemeenten

In het nieuw geldende opvangmodel spelen gemeenten een belangrijke rol. Niet alleen vindt de opvang plaats binnen een gemeente; expliciete doelstelling van het beleid is dat jongeren minder verhuizen en doorstromen in de gemeente waarin zij wonen. Dit heeft zijn weerslag gekregen in de taakstelling die het Rijk de gemeenten oplegt in het huisvesten van vluchtelingen. In het Bestuursakkoord, gesloten tussen Rijk en VNG op 27 november 2015, is vastgelegd dat amv's direct tellen voor de taakstelling bij plaatsing in de gemeente.

In 2016 zijn in veel gemeenten gesprekken gestart en overlegtafels opgericht om jongeren goed door te kunnen laten stromen bij 18 jaar. In 2017 zal die ontwikkeling voortgezet en geïntensiveerd moeten worden.

Nidos eigen opvangproject 'De Proeftuin'

In 2016 heeft Nidos met woningbouwverenigingen in de gemeenten Utrecht en Huizen contracten gesloten voor de plaatsing van 50 jongeren in KWE's. Daar waar nodig wordt de begeleiding geïntensiveerd omdat er binnen de proeftuin geen KWG's (met 24-uurs begeleiding) als back-up aanwezig zijn.

Eind 2016 werken er 5 medewerkers bij de proeftuin. De proeftuin werkt met dezelfde financiële middelen als de contractpartners van Nidos.

Woonvoorzieningen

Asielzoekers van 15 tot en met 17 jaar die zonder meerderjarige bloed- of aanverwanten naar Nederland komen, worden gedurende de eerste periode van maximaal 8 weken door het COA opgevangen in speciale POL-amv (procesopvanglocatie voor alleenstaande minderjarige vreemdelingen). Deze locaties zijn of worden gevestigd in de omgeving van de IND behandelkantoren in Den Bosch en Ter Apel. Tijdens deze periode (maximaal 8 weken) vinden de activiteiten plaatst in het kader van de rust en voorbereidingstermijn, wordt de algemene asielprocedure doorlopen en wordt het advies over de vervolgoptvang geformuleerd. Zoals eerder beschreven worden de jongeren vervolgens doorgeplaatst, afhankelijk van de uitkomst van de algemene asielprocedure, naar de voor hen meest geschikte vervolgoptvang: opvang in gezinsverband, KWE/KWG (Nidos) of KVV (kleinschalige woonvoorziening COA)

In het verslagjaar was er sprake van een instroom, die lager was dan het jaar daarvoor, maar nog steeds veel hoger dan 2014. De amv's kwamen voornamelijk uit Eritrea, Syrië, Noord-Afrika en Afghanistan. In 2016 hebben diverse mutaties plaatsgevonden in de diverse locaties. Op 31 december 2016 waren er POL's in Onnen, Hogeveen, Borculo, Ermelo, Amersfoort, Oisterwijk, Deventer, Ter Apel en Overberg.

Amv's van 15 jaar en ouder die nog in procedure of uitgedeedeerd zijn, zouden conform beleid moeten worden opgevangen in kleinschalige woonvoorzieningen. Een aantal kleinschalige woonvoorzieningen vormt

een zogenaamde COA Regio. Een wooneenheid bestaat uit ongeveer 20 jongeren. Afhankelijk van de lokale situatie zijn deze woonsituaties gelegen in gemeenten, op terreinen van voormalige internaten of op een AZC. Soms zijn er meerdere wooneenheden bij elkaar gesitueerd. In het verslagjaar is het het COA niet gelukt om in alle regio's voldoende kleinschalige plekken buiten de AZC's te realiseren, waardoor er ook jongeren jonger dan 17,5 jaar aangewezen waren op kleinschalig wonen binnen de AZC's.

In het verslagjaar is er op verschillende niveaus intensief samengewerkt met het COA. Thema's waren de transitie naar het nieuwe opvangmodel, jongeren met overlast gevend gedrag en het melden van geweldsincidenten en het doen van onderzoek naar deze incidenten. Er is een begin gemaakt met het opnieuw beschrijven van ketenoverleg en afspraken inzake het vroegtijdig onderkennen van mogelijke problematiek en het daarna snel en goed doorverwijzen naar een zorgaanbieder.

Beschermde Opvang (BO)

In de beschermde opvang zijn jongeren opgevangen uit diverse landen. De jongeren komen uit Syrië, Afghanistan, Nepal, China, Mongolie, Kongo, Bulgarije, Angola, Eritrea etc. Veel jongeren zijn getraumatiseerd en hebben standaard gesprekken met de praktijkondersteuner van de huisarts. Verschillende jongeren worden behandeld bij De Evenaar (GGZ). Deze behandeling bestaat uit stabiliserende gesprekken met een psycholoog en dramatherapie onder begeleiding van een beeldend therapeut. Nog steeds doen er relatief weinig jongeren aangifte van mensenhandel bij de politie.

Advocaten adviseren jongeren vaak om de asielprocedure in te gaan en geen aangifte te doen. Veel heeft zich afgespeeld buiten Nederland. De politie ziet vaak weinig opsporingsindicaties waardoor de jongere minder gemotiveerd is om aangifte te doen. De advocaat schat de kansen in de B8-procedure laag vanwege het hoge aantal septs wat volgt.

Het afgelopen jaar waren er een aantal Nigeriaanse slachtoffers van mensenhandel die geen aangifte wilden doen. Nidos heeft haar zorgen met betrekking tot deze ontwikkelingen ook neergelegd bij de Nationaal Rapporteur mensenhandel.

Zodra Nidos Ter Apel een jongere heeft geïndiceerd voor de BO en er zijn harde signalen van mensenhandel, dan wordt deze jongere direct gemeld bij het Team Mensenhandel en Mensensmokkel.

Omdat de jongeren in de Beschermd Opleiding (BO) zich moeten kunnen ontwikkelen en perspectief moeten hebben is er gekozen voor een zogenaamd fase model. De eerste faseperiode wordt gebruikt om te onderzoeken in welke situatie de jongere zich bevindt en hoe groot het risico van mensenhandel is. Er wordt ingezet op het creëren van een gevoel van veiligheid bij de jongere en de competenties en ontwikkeling vaardigheden worden gedurende deze fase vastgesteld. Op basis van deze factoren wordt gekeken of een jongere doorgeplaatst kan worden naar een volgende fase, waar de jongere meer zijn of haar dagelijks leven zelf kan invullen.

Vanwege de zware problematiek in de groep is het van belang om een gestructureerd programma en veel activiteiten aan te bieden. De methodiek die de voogd hanteert is de gebruikelijke methodiek van Nidos. Echter, het onderscheidend element ten opzichte van het merendeel van de doelgroep van Nidos, is dat er systematisch aandacht is voor een aantal begeleidingsdoelen;

- de eventuele druk waaronder jongeren staan zoveel mogelijk wegnemen door bijvoorbeeld gesprekken met een ervaringsdeskundige.
- de jongeren zoveel mogelijk inzicht verschaffen in hun situatie.
- alert zijn op signalen van mensenhandel.
- het helder krijgen van het perspectief van de jongere.
- en het vergroten van de weerbaarheid (maakt de kans op verdwijning kleiner).

De voogd werkt intensief samen met de teamleider en mentoren van de Beschermd Opleiding. Dit vanwege de voortdurende ontwikkelingen in de opvang. Naast de opvang mogelijkheden voor jongens en meisjes is er ook een Beschermd Opleiding voor zwangere meisjes en tienermoeders. In deze opvang worden de meisjes intensief begeleid bij de voorbereiding op het moederschap en de zorg voor hun kind. Tevens worden de meisjes begeleid bij het verwerken van een eventuele ongewenste zwangerschap. Er is een nauwe samenwerking met de huisarts, De Evenaar in Beilen en het Wilhelminaziekenhuis in Assen en de kraamzorg. Sinds kort is er een pilot in de BO voor jongeren die in de vertrekfase zitten. Ze verblijven in een aparte groep en worden begeleid bij de voorbereiding op verblijf in een andere opvang. Hier wordt veel aandacht besteed aan weerbaarheid maar ook omgaan met de sociale media en praktische vaardigheden om hun zelfstandigheid te vergroten. Het doel is dat de overgang van de BO naar een andere opvang minder groot is en jongeren minder risico lopen eventueel opnieuw in een uitbuitingssituatie terecht te komen.

Onderzoek inspecties

De Inspectie Jeugdzorg en Inspectie Veiligheid en Justitie hebben in januari 2016 een rapport opgesteld over de kwaliteit van de beschermde opvang voor amv's. Er is door het COA en Jade, in overleg met Nidos een verbeterplan opgesteld waarin onder andere afspraken gemaakt zijn dat het

COA de inspecties zal informeren over de effectiviteit van de maatregelen, inclusief de maatregelen omtrent het tegengaan van verdwijningen. Het COA zou daarbij gebruik maken van een eigen audit naar de kwaliteit van de beschermde opvang.

Jade heeft allerlei maatregelen genomen om de kwaliteit van de opvang te verbeteren en verdwijningen te voorkomen.

De mentoren van de BO hebben in het afgelopen kwartaal de methodiektraining afgerond en een training in het herkennen van signalen van mensenhandel/mensensmokkel gevolgd. Veiligheid is momenteel een belangrijk aandachtspunt binnen de BO. Er worden veiligheidsplannen opgesteld en gedeeld met de voogd. In het 6 wekelijkse overleg tussen Nidos en Jade wordt dit besproken.

Multi Disciplinair Team (MDT)

Het afgelopen jaar is er gestart met een MDT waaraan verschillende disciplines deelnemen. De regiomanager van Nidos als voorzitter, gedragswetenschappers van Nidos en Jade, een medewerker van het Team Mensenhandel en Mensensmokkel, een jeugdbeschermer van Nidos en mentoren van Jade. Een keer in de zes weken komen ze bij elkaar om de jongeren die gemiddeld 6 weken in de BO zijn geplaatst te bespreken. Het is een ijkpunt waarop wordt gekeken of de jongere terecht in de BO is geplaatst, welke signalen van mensenhandel waren er bij plaatsing en worden deze signalen ook geconstateerd door de mentoren en voogden.

In het MDT wordt er gebruik gemaakt van de deskundigheid vanuit verschillende invalshoeken om op deze manier een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de situatie van de jongere. Het MDT zal een advies uitbrengen aan de jeugdbeschermer waarbij verschillende scenario's denkbaar zijn: de jongere is terecht geplaatst en het MDT geeft de jeugdbeschermer nog

een paar onderzoeksvragen mee, er worden geen signalen mensenhandel geconstateerd en het MDT adviseert de jongere te plaatsen in een andere opvang. Mocht dit het geval zijn dan zal de jeugdbeschermer in overleg met collega's, Jade en gedragswetenschapper de beslissing nemen welke traject ingezet wordt voor een zorgvuldige uitplaatsing.

Samenwerking met ketenpartners

Afgelopen jaar is het COBO, Casuïstiek Bespreking Beschermde Opvang gewijzigd in Keten Overleg Beschermde Opvang, KOBO. De ketenpartners die deelnemen aan dit overleg zijn: het COA, Jade of Xonar, Comensha, DT&V, Nidos team Ter Apel, Team Mensenhandel Mensensmokkel, Expertisecentrum Mensenhandel Mensensmokkel, IND, Raad voor Rechtsbijstand, advocatuur, AVIM, IOM. In de praktijk bleek dat er steeds meer gesproken werd over trends, ontwikkelingen en beleid bij de diverse ketenpartners. Er is nog steeds ruimte op de agenda om casussen in te brengen, Nidos maakt daar het meest gebruik van. In 2016 is er veel gesproken over de verdwijning van Vietnamezen. Er is besproken dat het wenselijk zou zijn dat er een leeftijdsonderzoek plaats gaat vinden zodra een Vietnamese jongere op Ter Apel aankomt. Dit naar aanleiding van de conclusie dat er veel jongeren meerderjarig bleken te zijn die in de BO waren geplaatst. Vanuit de betrokken partijen werd er verschillend gedacht over deze doelgroep. Men is het er niet over eens of er sprake is van alleen mensensmokkel of ook mensenhandel. Wel wordt door iedereen geconstateerd dat het moeilijk is de jongeren te bereiken en perspectief te bieden en dat ze kwetsbaar zijn.

Het blijft een punt van aandacht dat alle betrokken partijen zich blijven realiseren dat ieder vanuit zijn eigen wettelijke taak dient te handelen. Maar in zijn algemeenheid kan worden gesteld dat de meerwaarde van de samenwerking nadrukkelijk is bewezen. Een keer per kwartaal vindt er een MDO plaats met de huisarts, praktijkondersteuner huisarts, De Evenaar en

Nidos. Hierin wordt besproken wat de stand van zaken is met betrekking tot de doelgroep van de BO en worden werkafspraken gemaakt.

Onderwijs

Het scholingsprogramma in de Beschermd Opleiding is opgepakt door Zorggroep Jade. Ze hebben een samenwerkingsverband met een reguliere school. De lessen worden echter gegeven op een locatie van Jade, het Jade College. Alle jongeren in de Beschermd Opleiding kunnen hierdoor de

hele week naar school. Er wordt naast het reguliere onderwijsprogramma ook veel aandacht besteed aan thema's die aansluiten bij onderwerpen die in de groep worden besproken. Er is het afgelopen jaar een onderwijsprogramma ontwikkeld specifiek voor de Vietnamese jongeren die onderwijs kregen op de locatie. Sinds kort worden er ieder kwartaal gesprekken gevoerd met de jongere, school, mentor en voogd om de schoolresultaten te bespreken maar ook het gevoel van veiligheid en welbevinden.

DE ORGANISATIE EN DE MEDEWERKERS

In 2016 werd de noodzakelijke forse uitbreiding van het personeelsbestand gerealiseerd. De grootste toename van het aantal medewerkers vond de in de eerste twee maanden van 2016 plaats; toen traden ruim 100 nieuwe medewerkers in dienst.

Personeelsformatie

In 2016 traden in totaal 306 medewerkers in dienst en gingen 106 medewerkers uit dienst, waarmee het aantal medewerkers van Nidos van 380 naar 580 steeg. Het aantal formatieplaatsen, op basis van een volledige arbeidsplaats van 36 uur, steeg van 343 naar 530 fte. Daarnaast werd in het eerste kwartaal van 2016 nog een aantal jeugdbeschermers op detachingsbasis ingezet.

Van de 106 medewerkers die uit dienst gingen, hebben 47 zelf het dienstverband opgezegd, van 40 medewerkers eindigde het dienstverband van rechtswege, met 7 medewerkers is het dienstverband met wederzijds goedvinden beëindigd, van 9 medewerkers eindigde het dienstverband in de proeftijd en 3 medewerkers werden ontslagen om andere redenen.

De toename van het aantal medewerkers liep door tot medio 2016. In navolging op de vermindering van het aantal jongeren vond er in de tweede helft van 2016 een geleidelijke afname van het aantal medewerkers plaats.

Groei

Ook de Afdeling Gedragswetenschappen is mee gegroeid met de organisatie. Eind 2016 was er ruimte voor 2 extra fte. Daarmee komt de afdeling begin 2017 op 7 gedragswetenschappers, 4 academisch geregistreerden en 3 postacademisch geregistreerden.

Overzicht aantal medewerkers en formatieplaatsen

Functie	Medewerkers 31-12-2016	Medewerkers 31-12-2015	Formatie 31-12-2016	Formatie 31-12-2015
jeugdbeschermers	438	289	398	265
regioadministratie	47	28	41	23
regiomanagers	22	15	22	15
hoofdkantoor	73	48	69	40
totaal	580	380	530	343

Scholing en training

De werving van de nieuwe medewerkers, met handhaving van de door Nidos gestelde selectiecriteria, was niet de enige uitdaging. De aange-stelde jeugdbeschermers moesten op korte termijn geschoold worden in de methodiek en bekend worden met het werkveld waarin de jeugdbeschermers van Nidos werkzaam zijn.

Nidos is een Cedeo-erkend opleidingsinstituut, dat betekent dat de interne scholingen geaccrediteerd worden en de jeugdbeschermers daardoor punten voor hun beroeps-herregistratie kunnen halen.

Sinds 2014 verzorgen de juristen en gedragswetenschappers de functiescholing voor beginnende jeugdbeschermers voor een groot gedeelte zelf. De functiescholing is in 2016 opgesplitst in een basis- en een verdiepingsdeel. Op die manier konden de vele nieuwe medewerkers snel in de basis van het werk geschoold worden. De nieuwe medewerkers kregen in een blok van een week de introductie cursus en de basiskennis op juridisch, methodisch en intercultureel gebied aangeboden. Voor de nieuwe medewerkers was deze week vaak heel intensief. De medewerkers konden zich na het met succes afronden van de basis cursus inschrijven voor de verdiepingscursus die modulair werd aangeboden.

De overige trainingen zijn dit jaar ook weer aangeboden, een training interculturele actief luisteren en een 6-daagse cursus ontwikkelingspsychopathologie. Het e-learn scholingsprogramma kindermishandeling in een interculturele context dat in 2015 is ontwikkeld is in 2016 niet operationeel geworden. Dit is in verband met alle drukte op het gebied van scholing van nieuwe medewerkers doorgeschoven naar 2017.

Al snel werd duidelijk dat er meer nodig was dan de functiescholing om het in verhouding grote aantal nieuwe medewerkers vertrouwd te laten worden met de functie en met het werkveld. Vanaf februari 2016 is daarom in alle regio's gestart met een op de praktijk gerichte opleiding 'on the job'. Ervaren en didactisch vaardige jeugdbeschermers kregen de taak om praktijkopleider te zijn. Met behulp van een op onderwerp ingedeelde werkljst werden nieuwe medewerkers door collega's ingewerkt. De praktijkopleiding werd na circa een half jaar afgerond met een opleidingsverslag.

Helpdesk

Het hoge aantal nieuwe medewerkers in 2015 en 2016 zorgde voor een grote vraag naar bereikbaarheid van de gedragswetenschappers. Om daaraan tegemoet te komen is begin 2016 een start gemaakt met een helpdesk die iedere ochtend bereikbaar is voor jeugdbeschermers. Hiernaast kunnen jeugdbeschermers mailen en afspraken inplannen met de gedragswetenschappers voor een uitgebreid consult.

Verzuim

In het onderstaande overzicht is te zien dat het verzuimpercentage in 2016 gelijk is ten opzichte van 2015. De meldingsfrequentie is gestegen van gemiddeld 0,6 naar 0,8 meldingen per medewerker per jaar.

Overzicht verzuim

	2016	2015
Verzuim exclusief verzuim i.v.m. zwangerschap	3,6%	3,6%
Meldingsfrequentie	0,8%	0,6%

GRIEKENLAND LORA PAPA METADRASI BETEKENT: ACTIE VO

Over Metadrasi

Metadrasi is een Griekse NGO, opgericht in 2010 met kantoren in Thessaloniki en Athene. De organisatie richt zich op diensten die niet gedekt worden door de overheid of andere NGO's in Griekenland. Metadrasi is de enige organisatie die een permanente aanwezigheid aan de front-line heeft en in alle belangrijke entry en exit locaties aanwezig is. Metadrasi is met name actief in tolkdiensten (33 talen en dialecten), juridische bescherming, ondersteuning en begeleiding van amv's naar passende huisvesting in heel Griekenland.

Lora Papa is de oprichtster van Metadrasi: "Onze organisatie is klein begonnen, we waren echte pioniers. Met trots kan ik zeggen dat we nu met 60 personen zijn én met dezelfde drive ons werk doen: amv's, die geconfronteerd zijn met zoveel ellende en onveiligheid, daadwerkelijk te helpen en te begeleiden naar een plek waar ze zich thuis en veilig voelen."

"Onze inschatting is dat in 2015 meer dan 80.000 amv's via Griekenland zijn doorgereisd naar elders. Tijdens de 'normale' periodes wordt het aantal geschat op circa 1.000 tot 1.500 per jaar. Op dit moment verblijven er naar schatting 2.300 amv's in Griekenland, 1.300 jongeren hebben nog steeds geen goede huisvesting, worden niet beschermd en wonen in kampen, bij verzamelpunten, in detentiecentra en op straat.

Nidos is voor ons een heel belangrijke partner. We hebben de samenwerking gezocht omdat Nidos zoveel kennis en ervaring heeft op het gebied van voogdij en opvang in gezinnen. Training van medewerkers, het ontwikkelen van studiemateriaal en tools, het doorgeven van

kennis en ervaring, de steun in lastige tijden, het contact over en weer. We zijn echt heel blij met Nidos. "

"Europese landen moeten hun verantwoordelijkheid nemen"

"Vanwege de Turkijedeal vluchtten veel jongeren naar Griekenland. Ze kwamen in detentiecentra terecht omdat er te weinig faciliteiten waren. Ik vind dat Europese landen hun verantwoordelijkheid moeten nemen en deze kinderen moeten opnemen. Griekenland is te klein en we hebben de infrastructuur nog niet om alle aanvragen snel te behandelen. Er is veel gedaan, maar je kan niet verwachten dat we in korte tijd alles kunnen regelen. Helaas komen daarvoor veel jongeren op straat terecht of moeten ze langdurig in detentie-

DIRECTEUR NGO METADRASI OR MIGRATIE EN ONTWIKKELING

33

centra verblijven. Natuurlijk werken we samen met andere NGO's, maar we zijn er nog lang niet. Wat nodig is, is een lange termijnoplossing. Ondertussen hebben we in een jaar tijd op Lesbos, Chios en Samos tijdelijke opvangcentra ingericht. Ook in Athene en Thessaloniki. Dankzij deze tijdelijke opvang kunnen de jongeren veilig doorreizen naar pleeggezinnen en hoeven ze niet op straat te leven.

In 2017 willen we jongeren die bijna 18 zijn door middel van KWE's, zoals die in Nederland zijn, begeleiden naar zelfstandig wonen en naar school. Momenteel gaat minder dan 10% van de amv's naar school. Sowieso zien we dat er 15.000 Griekse jongeren niet naar

school gaan. We zijn bezig met het werven van fondsen om een vorm van onderwijs te vinden waar amv's en Griekse jongeren terecht kunnen."

"Ik ben trots op wat we in korte tijd als pioniers hebben ontwikkeld"

Ik ben erg trots op ons team. De medewerkers zijn zeer toegewijd, efficiënt, flexibel. Iedereen heeft het gevoel van 'geven'. Dit is noodzakelijk om met amv's te werken. Ik ben ook trots op wat we in korte tijd als pioniers hebben ontwikkeld in Griekenland. We durven grote uitdagingen aan te gaan, we hebben positieve resultaten bereikt, ondanks de economische crisis. En onder de gegeven omstandigheden zijn we erin geslaagd om onze onafhankelijkheid te behouden door samen te

werken met professionele partners als Nidos. En dat met hetzelfde doel voor ogen: jongeren verdienen het om met respect behandeld te worden, op een gelijkwaardige manier én ze verdienen een veilige plek om te verblijven.

Intern worden de werknemers van Nidos via het tweemaandelijks informatiebulletin “Ambulant” op de hoogte gesteld van belangrijke ontwik-

kelingen in en om het werkterrein van Nidos. De interne informatie is gestroomlijnd middels een intranetsite ‘Kennisweb’ voor medewerkers.

ICT-OMGEVING EN MAATWERKAPPLICATIES

Als gevolg van de aanhoudende groei van de organisatie heeft de afdeling ICT in 2016 vol in moeten zetten op het tijdig en goed faciliteren van de medewerkers als het gaat om de ICT-voorzieningen. Alle in 2016 nieuw geopende kantoren zijn voorzien van een ICT-infrastructuur en hardware, zodat de medewerkers gebruik kunnen maken van een (flexibele) werkplek. Tevens zijn alle nieuwe ambulante medewerkers voorzien van een laptop wat het mogelijk maakt om, naast het gebruik van de werkplek op kantoor, plaats- en tijdonafhankelijk te kunnen werken.

Door de groei en de hoeveelheid werk die dit met zich meebracht, kon er pas in het derde kwartaal van 2016 gestart worden met het project om de ICT omgeving te optimaliseren. Doelstelling van dit project was als volgt geformuleerd: ‘Voorzien in een toekomstvaste ICT-infrastructuur, waarbij de continuïteit beter is geborgd, risico’s worden verlaagd en beschikbaarheid verbeterd. Naar verwachting zal het gehele project, inclusief nazorg, in het tweede kwartaal van 2017 afgerond zijn.

Op 1 januari 2016 is het ‘opvangportaal’ live gegaan: de applicatie die ontwikkeld is ten behoeve van de contractpartners die in opdracht van Nidos de opvang van statushouders van 15 tot 18 jaar uitvoeren. Doordat de ontwikkeltijd van het portaal relatief kort was, is in 2016 de nodige tijd gestopt in de doorontwikkeling van het portaal.

Begin 2016 is binnen Nidos een digitale opleidingsmodule, welke gekoppeld is aan het interne Kennisweb, in gebruik genomen. Met het in gebruik nemen van deze module is het scholingsaanbod digitaal inzichtelijk geworden en is het voor medewerkers onder andere mogelijk geworden om zich digitaal in te schrijven voor scholingsmodules die zij willen volgen.

Naast de hierboven genoemde punten staan er voor 2017 nog een aantal andere belangrijke thema’s op de agenda. Voor de zomer zal het onderwerp informatiebeveiliging, waar in de migratie reeds een start mee is gemaakt, in projectvorm opgepakt worden. Een ander groot project wat

voor 2017 op de agenda staat is de aansluiting van de rechtspraak op CORV. Dit heeft grote (positieve) gevolgen voor de documentenstroom tussen de rechtspraak en Nidos (en andere partijen in de keten).

Tot slot zal de digitalisering/automatisering van onze interne administratieve processen in 2017 de nodige ontwikkel- en realisatietijd gaan vragen.

MEDIABELEID

Nidos is graag bereid om journalisten informatie te geven over de instelling zelf en haar werkzaamheden. Op vragen over individuele pupillen wordt niet ingegaan: het belang van de pupil staat voorop. Het doel is om

de persoonlijke levenssfeer van de jongere zo goed mogelijk te beschermen en zoveel mogelijk veiligheid voor hen te garanderen.

NIDOS LEERSTOEL

Prof. dr. mr. M.E. (Margrite) Kalverboer is per 1 oktober 2012 benoemd tot bijzonder hoogleraar 'Kind, (Ortho)pedagogiek en Vreemdelingenrecht' bij de Faculteit Gedrags- en Maatschappijwetenschappen van de Rijksuniversiteit Groningen.

Margarite Kalverboer is orthopedagoog en jurist en verbonden aan de basiseenheid Orthopedagogiek. Ze is tevens verbonden aan het opgerichte Kennis- en Expertisecentrum voor Kinderen en Vreemdelingenrecht, dat is gelieerd aan het Ambulatorium van de betreffende basiseenheid. In april 2016 is Margrite Kalverboer benoemd als nieuwe Kinderombudsman.

De afgelopen tien jaar heeft Nidos contacten gelegd met organisaties uit andere Europese landen die zich bezig houden met amv's. Er is gestart met het opzetten van een Europees netwerk van voogdijinstellingen, ENGI*. Ook is er op het gebied van voogdij en opvang met behulp van Europese subsidies in verschillende projecten intensief samengewerkt met binnen- en buitenlandse partners.

In 2016 is een aantal Europese projecten afgerond en is er met name aan twee grote projecten gewerkt. Binnen het Alternative Family Care (ALFACA) project is er een Europees in te zetten training ontwikkeld voor professionals die werken met opvanggezinnen en de jongeren die er wonen. In november 2016 zijn er in een train-de-trainer sessie 26 deelnemers uit 18 lidstaten van de Europese Unie getraind in ALFACA. De training zal in 2017 verder worden verspreid in Europa. In het project Veerkracht, gefinancierd door het Europese Asiel- en Migratiefonds (AMIF), werkt Nidos samen met Arq/Centrum '45 en de Universiteit van Tilburg. Het project richt zich op het verbeteren van de positie van amv's uit Eritrea. Deze jongeren hebben vaak veel meegemaakt en kunnen moeite hebben zelfstandig een toekomst op te bouwen. Het project beoogt de begeleiding, de opvang en de vreemdelingenketen beter aan te laten sluiten.

Een van de hoogtepunten van het jaar was het feit dat Nidos samen met de Europese Commissie en de Fundamental Rights Association (FRA)

co-host was van een 'side-event' over voogdij tijdens het 10th Forum on the Rights of the Child dat in november plaatsvond in Brussel. Het belang van het goed inregelen van voogdij voor amv's in Europese lidstaten was een van de speerpunten van deze bijeenkomst.

Nidos heeft in 2016 bovendien als partner van het European Asylum Support Office (EASO) ondersteuning geboden aan collega's die in Bulgarije en op Cyprus verantwoordelijk zijn voor amv's. Er heeft in november 2016 een tweedaagse training in Bulgarije plaatsgevonden die in 2017 een vervolg zal krijgen. Cypriotische collega's hebben een buddy van Nidos gekregen die hen in Nederland heeft laten zien hoe Nidos invulling geeft aan voogdij en in 2017 werkbegeleiding 'on the job' op Cyprus zal geven. Ook is er in 2016 een samenwerking met VluchtelingenWerk Nederland tot stand gekomen. Hierin treedt Nidos op als expert daar waar het gaat om het delen van expertise op het gebied van amv's. In dit kader is er door Nidos in Servië en Macedonië en in Hongarije training gegeven aan medewerkers van NGO's die amv's begeleiden. Deze samenwerking zal in 2017 verder opgepakt worden.

Tot slot is Nidos in december 2016 voor het eerst aanwezig geweest bij een dialoog met de Hoge Commissaris voor Mensenrechten van de VN op het hoofdkantoor van de VN in Genève.

* zie ook www.engi.eu

Gebruikte afkortingen

AA-procedure	Algemene Asielprocedure	EVRM	Europees Verdrag tot bescherming van de Rechten van de Mens
AC	Aanmeldcentrum	IND	Immigratie- en Naturalisatiedienst
AFK's	Aandachtsfunctionarissen Kinder mishandeling	IOM	Internationale Organisatie voor Migratie
AMA	Alleenstaande Minderjarige Asielzoeker	IVRK	Internationaal Verdrag voor de Rechten van het Kind
AMV	Alleenstaande Minderjarige Vreemdeling	KMAR	Koninklijke Marechaussee
AZC	Asielzoekerscentrum	KWE	Kleine Wooneenheid
BAMw	Beroepsregistratie van Agogische en Maatschappelijk werkers	KWG	Kinderwoongroep
BO	Beschermde Opvang	MOB	Met Onbekende Bestemming
COA	Centraal Orgaan opvang Asielzoekers	MVV	Machtiging tot Voorlopig Verblijf
DJJ	Dienst Justitieel Jeugdbeleid	OTS	Ondertoezichtstelling
DT&V	Dienst Terugkeer & Vertrek	OWG	Opvang en Wonen in Gezinsverband
EGD	Elektronisch Gezinsdossier	P&O	Personeel & Organisatie
EPD	Elektronisch Pupildossier	POL	Proces Opvang Locatie
EU	Europese Unie	PRS	Pupil Registratiesysteem
EVF	Europees Vluchtelingen Fonds		

Algemene gegevens

Stichting Nidos staat ingeschreven bij de Kamer van Koophandel te Utrecht onder nummer 30176667.

Samenstelling Raad van Toezicht Stichting Nidos

Naam	Woonplaats	Functie
Dhr. J. Broertjes	Beilen	Voorzitter
Dhr. R. Andringa	Zwolle	Lid
Mw. E. Boot	Rotterdam	Lid
Mw. D. Ghidei	Amsterdam	Lid
Dhr. J. Wienen	Haarlem	Lid

Bestuur Stichting Nidos

Naam	Functie
Dhr. G.F.M. Verstegen	directeur-bestuurder
Dhr. K. de Kruijf	financieel directeur
Dhr. P. van den Born	adjunct directeur

Overzicht (regio-)kantoren medio 2017

Locatie	Bezoekadres	Leidinggevende	Locatie	Bezoekadres	Leidinggevende
Alkmaar	Frans Halsstraat 49 1816 CM Alkmaar	Gwen Verboom	Instroomteam Den Bosch	Leeghwaterlaan 16 5223 BA Den Bosch	Ohad Topper
Almelo	Wierdensestraat 22 7607 GJ Almelo	Henk van 't Hof	Instroomteam Schiphol	Bezuidenhoutseweg 187 2594 AH Den Haag	Ohad Topper
Amersfoort	Stadsring 165b 3817 BA Amersfoort	Hurik van Engelen	Instroomteam Ter Apel	Ter Apelervenen 5 9561 MC Ter Apel	Dick van Gasteren
Arnhem	Jansbuitensingel 20 6811 AD Arnhem	Michelle Lammers	Lelystad	De Schans 19-45 8231KA Lelystad	Marjolein Groen
Assen	Overcingellaan 13B 9401 LA Assen	Karin Veurink	Maastricht	Duitsepoort 13 6221 VA Maastricht	Michael Johnen
Breda	Nieuwe Ginnekenstraat 38-40 4811 NS Breda	Erik Polet	Ter Apel	Ter Apelervenen 4 9561 MC Ter Apel	Dick van Gasteren
Den Bosch	Emmaplein 4 5211 VW Den Bosch	Liesbeth van Andel	Roermond	Buitenop 8 6041 LA Roermond	Roosmarijn Smeets
Den Haag	Laan van Meerdervoort 51 2517 AE Den Haag	Esther de Kruijf	Rotterdam	Eudokiaplein 34 3037 BT Rotterdam	Ingrid Bakker
Drachten	Lavendelheide 7A 9201 PD Drachten	Helean Weurding	Tilburg	Saal van Zwanenbergweg 7 5026 RM Tilburg	Hans Raats
Eindhoven	Europalaan 44 5623 LJ Eindhoven	Lambertine Schoemaker	Utrecht	Adriaen van Ostadelaan 140 (2e etage) 3583 AM Utrecht	Hurik van Engelen
Groningen	Laan Corpus den Hoorn 108 9728 JR Groningen	Korien Dijkstra	Zwolle	Ferdinand Bolstraat 25a 8021 ES Zwolle	Milou Fiselier
Haarlem	Amsterdamsevaart 268 2032 EK Haarlem	Eric Luijten			

Colofon

tekstredactie: Elsbeth Faber
vormgeving/opmaak: Gerard van der Krogt, Utrecht
druk: van de Garde I Jémé, Eindhoven

Utrecht, april 2017

Stichting Nidos

Maliebaan 99
Postbus 13021 3507 LA Utrecht

T 030 239 12 00 F 030 239 12 90
www.nidos.nl

